



Budapestre vonatkozó

621.39

Szerző: *Béres István*

Cím: **A 70 ÉVES TELEFON-HÍRMONDÓ**

Forrás: *Magy. Rádió*

45. 11. 17.

Hely:

Idő: *189*

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

...Hét óra felé jár az idő.

A régi Kerepesi (ma: Rákóczi) út 2. számú ház IV. emeletén: a Telefon-Hírmondó központjában nagy a sürgés-forgás. „Elite-hangverseny” hangzik el ma este — a három évvel ezelőtt hírek közvetítésével megindult Puskás Tivadar-féle „beszélő-újság” néhány hónapja már nemcsak az Operaház és a Népszínház előadásainak hangját szállítja huzalain az előfizetők otthonában felszerelt fülhallgatókba — hanem a közönség dalos-muzsikás kedvenceinek énekét-zenéjét is... 1896 elején már 6000 budapesti család várja izgatottan, hogy megszólaljanak a Telefon-Hírmondó boszorkányos szerkezetekkel felszerelt előadótermeibe összegyűlt művészek.

igy nevezték akkoriban azt a módszert, amellyel Zsül, a szokatlan feladatra vállalkozó művész — kollektív elfogódottságát legyőzi, fegyelmet és hangulatot teremt. Villámgyorsan ide-oda siklik, cseveg, mosolyog, intézkedik — s míg a Telefon-Hírmondó



Zilahy Gyula, az első stúdió-hangversenyek rendezője

előfizetői odahaza az Operaház nyitányát, utána a Népszínház „Orfeusz az alvilágban” előadásának első felvonását hallgatják — a központ valamennyi helyiségében szorgosan folyik a próba. Egyik énekesnő még riadtan és idegenkedve emeli szájához a szabályozható magasságú mikrofont, kísérőjét is zavarja a kottája mögött emelkedő

hangfelfogó tölcser, amelyet — hogy az árammá alakítandó akkordokat összegyűjtse — a zongora hangszekrényére borítottak. — „Szállj ifjú bátran...” — énekl egy csendő tenor a szomszéd szobában a „Cornevillei hangok” Grenicheux-jének belépőjét, s hogy a könnyű zenés műzsa két fényes csillagának: Hegyi Arankának és Pálmái Ilkának minapi szereplése után a Telefon-Hírmondó szerkesztősége még tetézte a hallgatóság élvezetét — ma Blaha Lujza tűnik fel elmaradhatatlan cimbalom-művészeivel, a felejthetetlen Lányi Gézával és a műsor elkezdése előtt, a sorrend biztonsága kedvéért megegyeszer eldúdolja Lányinak a tervbevett magyar dalokat...

Az operaházi és népszínházi közvetítés után a felolvasó — egy-egy közleményt az akkoriban közszólással vált „...más...” szócskával elválasztva — bemondja az esedékes társadalmi, politikai, közgazdasági, rendőri és bírósági híreket, majd elhangzik a „pontos zóna-idő”: 1/29. A Kerepesi úti házban a kürtkvartert, a tárogató-szólo és az énekkar próbája is

befejeződött és a sűrű-ránccos függönnyel szigetelt falú előadósobában kezdetét veszi a szórakoztató rádió ósének: a Telefon-Hírmondó művész-hangversenyének műsora.

A feltaláló: Puskás Tivadar, aki alig három hónappal élte túl találmánya megvalósulását — ekkor már három éve halott. A Telefon-Hírmondó új műszaki vezetője: Szvetics Emil azonban továbbfejlesztte a technikai berendezéseket. A színházakban elhelyezett 4-4 mikrofont felerősíti az ének és zene széleskörű közvetítésére és Edison-fonográfját „tele-

fonográf“-fá tökéletesítve, már nemcsak a gép tölcserre körül ülő 10-15 ember hallgatja a visszajátszott zenét, hanem a Telefon-Hírmondó vezetőkein át ezekhez és ezekhez jut el az énekesek, zenészek, cigányzenekarok, katonabandák fonográf-hengerre felvett hangja.

Mikor harminc év múlva megszületik a magyar rádió — sokáig még tízezeren hallgatják a rádióműsört a Telefon-Hírmondó fülhallgatóin. A világ legelső és sokáig egyetlen



Budapest nyomda, Gerliczy

len beszélő-újságja hirtelen senyved el — a technika kirobbanó fejlődése szinte nyomtalanul elhamvasztja. Ma művészeink százai megszűnnek, énekelnek, szavalnak a rádió stúdióiban, hallgatók százezei és milliói élvezik országszerte a zenét, dalt, a költői szót — ezen a hatévtizedes fordulón állik egy pillanatra megemlékeznünk az első „stúdió-műsorok” létrehozóiról és résztvevőiről, akik ének- és zeneművészetünk, irodalmunk kincseit a színházak, a koncert- és előadótermek szűkebb köréből a láthatatlan milliók felé megindították.
Békes István

A Telefon-Hírmondó felolvasója